

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ЄДНІСТЬ НАВЧАННЯ І НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ – ГОЛОВНИЙ ПРИНЦИП
УНІВЕРСИТЕТУ

Збірник наукових праць
звітно-наукової конференції викладачів
кафедри економічної теорії за 2017 рік

16 травня 2018 р.

м. Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2018

УДК 330.101
ББК 65я43
Є 34

*Рекомендовано до друку
Вченою радою факультету соціально-психологічних наук та управління
(протокол № 9 від 6 червня 2018 року)*

Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітно-наукової конференції викладачів кафедри економічної теорії за 2017 рік, 16 травня 2018 р. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – 45 с.

Збірник вміщує статті звітно-наукової конференції викладачів кафедри економічної теорії, яка відбулася 16 травня 2018 року. На конференції були обговорені актуальні проблеми економічної теорії і господарської практики в Україні та в інших країнах світу.

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

Редакційна колегія

В.Б. Євтух член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор
(головний редактор)

В.П. Бех доктор філософських наук, професор

О.С. Падалка доктор педагогічних наук, професор

Л.В. Страшинська доктор економічних наук, професор

Л.А. Підпригора кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Бицюра кандидат економічних наук, доцент

ЗМІСТ

<i>Strashynska Larysa</i> Problems of planning human resources in the system of modern management.....	4
<i>Бицюра Юрій Васильович</i> Вплив людського капіталу на підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки.....	6
<i>Біла Ірина Сергіївна</i> Розвиток бізнес-асоціацій в Україні.....	12
<i>Красман Наталія Валеріївна</i> Формування професійних компетентностей бакалаврів економічних спеціальностей.....	16
<i>Підпригора Лариса Антонівна</i> Вплив державного сектора економіки на макроекономічне середовище національної економіки.....	21
<i>Сандугей Валентина Василівна</i> Інтеграція України до ЄС: виклики для ринку праці.....	25
<i>Седляр Діана Олександрівна</i> Напрями раціонального задоволення потреб українців.....	30
<i>Манжула Євгенія Вікторівна</i> Шляхи удосконалення інституту корпоративної власності та корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні.....	37
<i>Глюхіна Василина Вікторівна</i> Сучасні чинники формування конкурентних переваг національної економіки.....	41

*Красман Наталія Валеріївна,
кандидат економічних наук, доцент*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БАКАЛАВРІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Трансформація економіки України зумовила необхідність модернізації управління підприємствами, організаціями та установами, вдосконалення управлінського механізму на принципах конкурентоспроможності та компетентності. Економічні зміни потребують сучасної високотехнологічної, соціально ефективною освітньої системи, здатної забезпечити виконання її головної функції – підготовку фахівців з економіки, соціально адаптованих, здатних задовольняти вимоги економічних структур, а також упродовж всього життя самостійно здобувати й оновлювати знання і вміння, необхідні для продуктивної професійної діяльності [2, с.6].

Україна має велику кількість спеціалістів з вищою освітою, але, на жаль, їх компетентність, яка закладена традиційною концепцією навчання знаходиться на низькому рівні. Це означає, що вищі навчальні заклади освіти не в змозі забезпечити якісну підготовку майбутніх економістів, які були б здатні застосувати набуті знання і вміння на практиці, розв'язувати проблеми в сфері економіки, бути висококваліфікованими експертами з економічних питань.

Модернізація освітнього процесу у вищій школі неможлива без переорієнтації професійної підготовки фахівців з традиційного підходу на компетентнісний підхід, що визначено одним з основних завдань Національної стратегії розвитку освіти на 2012–2021 рр. - оновлення цілей і змісту освіти на основі компетентнісного підходу та особистісної орієнтації, урахування світового досвіду та принципів сталого розвитку [6].

Основні положення компетентнісно орієнтованої освіти були висвітлені в проекті “Tuning Education Structures in Europe” (“Налаштування освітніх

структур в Європі”) [9] і мали в основі компетентнісний підхід, який узгоджується із фундаментальними цілями освіти, сформульованими ЮНЕСКО. Освіта – процес соціалізації людини під час якого відбувається становлення його здібностей до саморозвитку, пов’язаних з формуванням когнітивних (вчитися знати, професійно-методична компетентність), діяльнісних (вчитися робити, компетентність в плані діяльності, перетворення задуманого в життя), комунікативних (вчитися жити разом, соціально-комунікативна компетентність) і світоглядних (вчитися бути, компетентність в плані особистості) компетентностей [4, с.45].

Проектом “Tuning Education Structures in Europe” виділені такі загальні та спеціальні компетенції. Загальні компетенції – це універсальні, ключові, надпрофесійні, які мають бути притаманні фахівцю будь-якого напрямку підготовки, спеціальності та кваліфікації, що здобув вищу освіту. До них відносять та компетенції як:

- інструментальні (когнітивні здібності, методологічні здібності, технологічні вміння, лінгвістичні вміння, комунікативні компетенції);
- міжособистісні (вміння виражати почуття і відносини, критика і самокритика, вміння працювати в колективі і т. д.);
- системні (поєднання розуміння, ставлення і знання, дозволяє аналізувати складові системи і її цілісність, вміння планувати системні зміни, конструювати нові системи) .

Спеціальні компетенції, визначені проектом на основі аналізу окремих напрямів підготовки фахівців другого циклу (ступінь магістр):

- володіти предметною областю на підвищеному (просунутому) рівні, тобто володіти новітніми методами і технологіями (дослідження), знати новітні теорії та їх інтерпретації;
- критично відслідковувати й осмислювати розвиток теорії і практики;

- володіти методами незалежного дослідження і вміти пояснювати його результати на просунутому рівні;
- бути здатним зробити оригінальний внесок у дисципліни, враховуючи канони певної предметної області, наприклад, в рамках кваліфікаційної роботи;
- демонструвати оригінальність і творчий підхід;
- опанувати компетенціями на професійному рівні.

У З.У. «Про вищу освіту» визначено, що компетентність – це динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [6].

Згідно рекомендацій Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» компетенції – це набір знань, навичок та відношень, що стосуються ситуації. Основні компетенції - це ті, які необхідні всім громадянам для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування. Визначаються вісім основних компетенцій: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; знання математики та загальні знання у сфері науки і техніки; навички роботи з цифровими носіями; навчання заради здобуття знань; соціальні та громадянські навички; ініціативність та практичність; обізнаність та самовираження у сфері культури [5].

Вищезгадана компетентісно орієнтована освіта заснована на двох основних категоріях – «компетентність» і «компетенція». Порівняння понять «компетентність» і «компетенція» з професійної точки зору розглядаються не як частина і ціле, а як синоніми, в той же час, термін «компетентність» є більш поширеною категорією ніж «компетенція». «Компетентність» - це система ключових компетенцій, яка виражає високий рівень кваліфікації та

професіоналізму фахівця. Одним із основоположників компетентісного підходу був Дж. Равен, який стверджував, що компоненти компетентності розвиваються і виявляються лише під час виконання цікавої діяльності для особистості

Професійна компетентність у вузькому значенні – це характеристика сукупності якостей особистості, значущих безпосередньо для здійснення трудових функцій відповідно до вимог кваліфікації (дотримання технологічних вимог, освоєння додаткових кваліфікацій, високий рівень організації процесу); у широкому – це багатокомпонентне явище, яке орієнтоване на весь спектр професійних і ключових компетенцій, значущих для ефективного здійснення діяльності [1, с. 13].

В ЗУ «Про вищу освіту» зазначається, що перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю. Бакалавр - це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС [3]. Отже, бакалавр – це фахівець, який здобув базову освіту і може професійно розвиватися і зростати в освітньому просторі.

Професійні компетентності бакалаврів економічних спеціальностей полягають у вмінні: відбирати, аналізувати, узагальнювати та оцінювати інформацію; працювати в групі; розуміти та поважати думку інших; передбачати наслідки того чи іншого економічного рішення; аналізувати і використовувати чинне законодавство, основні економічні закони та категорії; організувати власну справу; втілювати інноваційні ідеї і досягати економічного зростання в країні; запобігати банкрутству підприємства і розробляти шляхи виходу з кризи та ін.

Реалізація компетентнісного підходу має здійснюватись шляхом: оновлення змісту навчальних дисциплін з урахуванням компетентнісних вимог, застосування інтерактивних методів навчання, розробка тестів, задач та вправ задля поглиблення практичної підготовки студентів та ін. Однією з особливостей підготовки тестів, задач та вправ є оволодіння навичками обробки економічної інформації сучасними програмами (наприклад, MS Excel), тобто однією з основних складових професійної компетентності економіста – інформаційно-комунікаційною.

Вирішення завдань підготовки компетентних фахівців вимагає закріплення набутих у вищому навчальному закладі теоретичних знань шляхом одержання практичного досвіду професійної діяльності, безпосередньої роботи на підприємствах, із виконанням функцій, покладених на фахівців економічного профілю, що сприятиме формуванню необхідних компетенцій, підвищенню якості освіти та адаптації бакалаврів до професійної діяльності в майбутньому [8, с. 176]. Якісне формування професійних компетентностей бакалаврів економічних спеціальностей має стати основою подальшого розвитку компетентнісного підходу та використання сукупності базових компетентностей задля здійснення ефективної професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Верескля М.Р. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з менеджменту економічної безпеки в сучасних умовах: монографія. Львів: ПАІС, 2017. 160 с.
2. Грушева А. А. Формування управлінської компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки: теорія і практика / А. А. Грушева. – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. – 202 с.
3. Закон України « Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
4. Муромець В. Міжнародний досвід розвитку загальних компетентностей студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти у контексті реалізації управлінської діяльності // Молодь і ринок – 2016. – №7 (138). – с.44-48.

5. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року № 2006/962/ЄС – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_975

6. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року № 344/2013. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/page>

7. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року № 344/2013. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013/page>

8. Яковенко О.І. Формування компетенцій професійної діяльності економістів у процесі практичної підготовки: навчально – методичний посібник /О.І. Яковенко. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 184 с.

9. *Tuning Educational Structures in Europe.* – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/educ/tuning/tuning_en.html, 25.10.2005 р.

Підпригора Лариса Антонівна,
кандидат економічних наук, доцент

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ НА МАКРОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У макроекономічному середовищі національної економіки відбуваються усі її економічні процеси і виникають різного характеру реакції та трансмісії. Сучасне макроекономічне середовище все чіткіше виявляється як системне [4, 5, 6]. Системне макроекономічне середовище визначається як:

- середовище, що формується грошовою, валютною і фінансовою системами та їхніми ринками, а також цінами товарних ринків та ринку праці;
- середовище опосередкованого впливу інструментів макроекономічної політики (монетарних, фінансових, валютних) на суб'єкти господарювання;